

מעבר מבית המשפחה למסגרת דיור – השמה

מסמך מטעם האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית

יולי 2015

נושא ההשמה משלב בתוכו 3 מוקדים ואת יחסי הגומלין ביניהם: האדם עם מש"ה ומשפחתו, המחלקה לשירותים חברתיים ומסגרת הדיור. השמה היא לרוב פעולה שהיזמה מאחוריה היא של משפחתו של האדם עם מש"ה. פעולה שמבשילה משך שנים, נעשית מתוך בחירה, רצון ומודעות וכשלב התפתחות נורמטיבי. יש משפחות שיעדיפו שילדם ימשיך להתגורר איתן גם בבגרותו. המעבר של אדם עם מש"ה מבית המשפחה למסגרת דיור הוא תהליכי ורב ממדי. עיקר ההתערבות הטיפולית סביב ההשמה נעשה במחלקה לשירותים חברתיים במקום מגוריו של האדם וכוללת הכנה רגשית ואינפורמטיבית פרטנית וקבוצתית, בדיקת בשלות האדם ובני משפחתו, יכולות התמודדות, מקורות תמיכה והכנת חומר עדכני ומקיף לשם הפנייה לוועדת השמה. תהליך ההשמה בנוי מקטעים קטעים כשעו"ס מש"ח מוביל, מייצג, מסנגר, פעיל ונוכח, מלווה ותומך.

ועדת ההשמה המחוזית בוחנת את ההפניה בראיה מערכתית: מה הביא את המשפחה להחלטה, האם יש הסכמה של האדם, של כל בני המשפחה, של מי היזמה, אילו אלטרנטיבות נבחנו, מידת ההכרות עם האדם ומשפחתו על סמך הטפסים שהוגשו לוועדה, שמירה על רצף טיפולי, מסגרות-יום מתאימות, העדפות המשפחה, עמדת עו"ס מש"ח. הוועדה מציעה 2-3 מסגרות דיור העונות לצרכיו של האדם, בהתאם להחלטת ועדת האבחון בתחום המגורים ורצוי בקרבה גאוגרפית למקום מגוריו.

הנתונים מראים שרק כשליש מהנידונים בוועדות ההשמה נקלטים במסגרות הדיור. הסיבות האפשריות הן צורך של המשפחה לבדוק את המהלך טרם קבלת החלטה, הכנה בלתי מתאימה, חוסר בשלות, רגשי אשם או התנגדות האדם עצמו.

כל פנייה לוועדת השמה מחייבת בדיקה ואישור מפקח הקהילה על גבי טפסי ההפניה ובמקרה של העברה ממסגרת למסגרת אחרת, של מפקח הדיור.

אמנת האו"ם בדבר זכויות אנשים עם מוגבלות סעיף 19: "זכות שווה לכל האנשים עם מוגבלויות לחיות בקהילה, עם אותן אפשרויות בחירה ככל האחרים.....שילוב מלא בקהילה והשתתפות מלאה בה....הזדמנות לבחור את מקום מגוריהם והיכן ועם מי יגורו, בשוויון עם אחרים וכי לא יחוייבו להתגורר בהסדר מגורים מסוים...."

חוק הסעד טיפול במפגרים תשכ"ט 1969 סעיף 7א' " בקביעת סוג הסידור החוץ-ביתי תיתן ועדת האבחון עדיפות לדיורו של המפגר בקהילה".

תקנות הפיקוח על מעונות [החזקת חוסים במעונות ללוקים בשכלם] 1967 "לא יתקבל חוסה למעון אלא אם מתאים לסוג החוסים שבעבורם ניתן רישיון לניהולו... אלא אם נשלח אליו ע"י הורו או אפוטרופסו או ע"י מי שהוסמך לכך ע"פ דין...אלא אם אישרה את קבלתו ועדת קבלה שמונתה ע"י שר הסעד. ועדת הקבלה תהיה של שלושה: מנהל המעון, רופא וכשיר לע"ס."

מדיניות האגף מ-2009 בנושא מגורים של אנשים עם פיגור שכלי: "לאפשר דיור בקהילה לכל אדם עם פיגור שכלי בתנאי שאינו נמנה על 2 הקבוצות כמפורט:

מצב רפואי- אנשים שצרכיהם הרפואיים האינטנסיביים מחייבים זמינות ונגישות לשירותי בריאות אשר אינם יכולים לקבל מענה הולם במסגרת השירותים הכוללים בקהילה.

בעיות התנהגות [אי שקטים] – אנשים עם פיגור שכלי אשר מאופיינים בבעיות התנהגותיות קשות ו/או אלימות אשר לגביהם יש צורך במערך טיפול, פיקוח משמעותי במיוחד מאחר והם עלולים לסכן את עצמם או זולתם".

עבור ילדים עד גיל 12 תיבחן בוועדת ההשמה האופציה של משפחה אומנת בעדיפות ראשונה.

כדי לסייע למשפחות בתהליך המעבר של ילדם מהבית למסגרת דיור הוכנו אגרות מידע בחמש שפות המופצות במחלקות לשירותים חברתיים.

המפקח על מסגרת הדיור מסייע לוועדת ההשמה להכיר את מאפייני המסגרת ופרופיל דייריה ומוודא עמידה בנהלי ההשמה: זימון ועדת קבלה תוך 15 ימי עבודה מקבלת ההפניה, החזרת תשובה מנומקת ליו"ר ועדת ההשמה לגבי קבלת המועמד או אי קבלתו, שהקבלה של דייר חדש נעשית באופן מיטבי באמצעות נהלים פנימיים ברורים: הרכב ועדת הקבלה, הכנות מוקדמות להכרות עם המועמד, עריכת סיור במסגרת ובחדר המיועד למועמד ולמשפחתו, הכרות עם אנשי הצוות הבכיר, איש קשר אחד וקבוע, רשימת מסמכים והמלצות לציוד ביום המעבר, חפצי מעבר, נוהל ביקורים, בניית תכנית קידום אישית, תכניות הפנאי ועוד.